

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 9
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 9

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 9. Рівне : РДГУ, 2024. 106 с.

Головний редактор :

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчий редактор :

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії :

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна – здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія».

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 4 від 25 квітня 2024 року).*

3. Maslach, C., Jackson, S. E. and Leiter, M. Maslach burnout inventory manual in Zalaquett, C. P. and Wood, R. J. (eds.), *Evaluating stress: a book of resources*. Scarecrow Press, Lanham, Maryland, 1997. pp. 191–218

4. Shapira, I., Berliner, S. and Melamed, S. The association between burnout, depression, anxiety and inflammation biomarkers: C-reactive protein and fibrinogen in men and women. *Journal of Occupational Health Psycholog.* 2005. Vol. 10, No. 4, pp. 344–362.

УДК 159.9.019.4: 37-057.87

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Пантелюк Марія, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Піонтковська Д.В., канд. психол. наук, доцент

Постановка проблеми. Мотивація здобувача вищої освіти є важливим елементом, необхідним для якісної освіти. Адже завдяки їй студенти концентрують свою увагу, відразу починають працювати над завданнями, ставлять запитання та відповідають на них, виглядають щасливими та нетерплячими до отримання нової для них інформації [5].

Загальним недоліком існуючих точок зору й теорій проблеми мотивації є відсутність системного підходу до розгляду процесу мотивації, в наслідок чого будь-який фактор, який впливає на виникнення збудження і прийняття рішення називається мотивом. Надто мало уваги приділяють аналізу причин такого значного розходження авторів в розумінні суті мотивації та мотивів; як правило має місце чи то просте викладання бачення авторами проблеми, чи то поверхнева критика всіх відмінних від власної точки зору, без пошуку та розвитку того раціонального, що є в підходах попередніх авторів.

Проте, не дивлячись на це, всі дослідники сходяться в одному: за мотив приймають якийсь один конкретний психологічний феномен (але різний у різних авторів). В основному психологи групуються навколо наступних точок зору на мотив: як на збудження, на потребу, на ціль, на намір, на властивості особистості, на стани.

Мотивація розглядалась в різних аспектах, включаючи і такі як психосоціальний аспект (Jung), аспект очікування (Vroom), обумовленість потребами (Maslow; McClelland), з середини поступаюча [intrinsic] мотивація (Deci; Katz and Kahn), соціальна ідентичність (Ashford and Mael), ціннісна обумовленість (Etzioni; Kelman), ціле покладання (Loske and Latham), обумовленість самоконцепцією (Briffand Aldag; Gecas; Shyder and Williams; Sullivan) у якійсь мірі, аспект розвитку (Kegan; Kohlberg; Loevinger, Piaget).

Онтогенетичні аспекти становлення, формування та розвитку навчальної мотивації знайшли своє відображення в дисертаційних дослідженнях М. Алексєєвої, В. Климчука, О. Музики.

З огляду на актуальність зазначеної проблеми особливої уваги набуває мотивація навчальної діяльності студентів.

Тому **метою дослідження є аналіз** психологічних особливостей навчальної мотивації здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблемі мотиваційної сфери присвячено низку праць багатьох учених, як-от: О. Богінч, Л. Бондар, С. Гончаренка, Н. Ісхакової, О. Коваленко, Т. Левченко, Б. Ломова, А. Маркової, В. Шапар.

Вперше термін «мотивація» запропонував А. Шопенгауер в статті «Чотири принципи достатньої причини» (1900-1910). Пізніше цей термін увійшов в психологічну лексику для пояснення причин поведінки людини чи тварини.

Всі визначення мотивації можна поділити на два напрямки. Прихильники першого напрямку розглядають мотивацію із структурних позицій, як сукупність факторів чи мотивів.

Прихильники другого напрямку розглядають мотивацію не як статичне, а як динамічне утворення, як процес, як механізм.

Термін «мотивація» є ширшим поняттям, ніж термін «мотив». Дефініція «мотивація» використовується в сучасній психології у двоякому значенні: як таке, що позначає систему факторів, що детермінують поведінку (сюди входять, зокрема, потреби, мотиви, цілі, наміри, прагнення й багато чого іншого) і як характеристика процесу, що стимулює й підтримує поведінкову активність на певному рівні [4].

Так, С. Гончаренко трактує мотивацію як систему мотивів або стимулів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки [2, с. 217]. Т. Левченко стверджує, що мотивація є спонукання до дії певним мотивом, процес вибору між різними можливими діями, це процес, що регулює, спрямовує дії на досягнення для даного мотиву цільових станів і підтримує цю спрямованість [4, с. 82]. На думку В. Шапар, мотивація – спонукання, які викликають активність організму і визначають її спрямованість. Усвідомлювані або неусвідомлювані психічні фактори, що спонукають індивіда до здійснення певних дій і визначають їхню спрямованість та цілі [6, с. 265].

О.Юрчук під мотивацією майбутнього педагога вважає сукупність мотивів (навчально-пізнавальних, професійних, соціальних, творчих), що зумовлюють формування у студентів позитивне ставлення до певного виду діяльності [7, с.214].

У зарубіжній психології налічується близько 50 теорій мотивації. У зв'язку з таким положенням В. Вілюнас висловлює сумнів у доцільності обговорення питання, що таке «мотив». Замість цього він пропонує зосередити увагу на більш виразному позначенні й описі окремих феноменів, прийнятих як збудників активності.

У низці робіт «мотив» розглядається лише як інтелектуальний продукт мозкової діяльності. Так, Ж. Годфруа пише, що це міркування, за яким суб'єкт повинен діяти. Ще різкіше висловлюється Х. Хекхаузен стверджуючи, що це лише «конструкт мислення», тобто теоретична побудова, а не реально існуючий психологічний феномен. Він пише, що в дійсності ніяких «мотивів» не існує, вони не спостерігаються безпосередньо й тому можуть бути представлені як факти дійсності. Вони лише умовне, полегшуюче розуміння, допоміжні конструкти нашого мислення, що вставляють у схему пояснення дії між спостережуваними вихідними обставинами й наступними актами поведінки.

У своїх дослідженнях О.Юрчук [7, с.215] звертає увагу, на те що вся свідомо діяльність визначається мотивами, які детермінують її активність. Відтак, психологічне трактування «мотивів» охоплює такі складники:

- спонукання до дії, усвідомлення причин, що зумовлюють вибір вчинків особистості;
- спонукання до діяльності, пов'язані із задоволенням певних потреб;
- опречечена потреба, тобто прагнення, бажання володіти чимось конкретним (дипломом вищої освіти, професією, іноземною мовою тощо).

Отже, мотивація є сукупністю зовнішніх та внутрішніх рушійних сил, які спонукають людину до діяльності та надають їй спрямованість, яка орієнтована на досягнення певної мети. Розвиток позитивної навчальної мотивації у студентів є умовою особистісного розвитку та ефективної професійної підготовки. Фактор мотивації для успішного навчання є основним, тому для успішної побудови навчального процесу є важливим високий рівень їх мотивації до навчання.

Навчальна мотивація - різновид мотивації, включеної в діяльність навчання. Як і будь-який інший вид, вона визначається, по-перше, самою освітньою системою, освітньою установою, де здійснюється навчальна діяльність; по-друге, організацією освітнього процесу; по-третє, суб'єктними особливостями людей які навчаються (вік, стать, інтелектуальний розвиток, здібності, рівень домагань, самооцінка, взаємодія з іншими учнями й т.д.); по-четверте, суб'єктними особливостями педагога й насамперед системою його відносин до учня, до справи й, у-п'ятих, специфікою навчального предмета.

За результатами досліджень багатьох вчених провідними навчальними мотивами студентів є «професійні» й «особистого престижу», менш значимі «прагматичні» (одержати диплом про вищу освіту) і «пізнавальні». Що правда, на різних курсах роль домінуючих

мотивів змінюється. На першому курсі провідний мотив – «професійний», на іншому – «особистого престижу», на третьому й четвертому курсах – обидва ці мотиви, на четвертому – додаються ще й «прагматичні». На успішність навчання більшою мірою впливають «професійний» і «пізнавальний» мотиви. «Прагматичні» мотиви характерні в основному характерні для слабких студентів.

Також необхідно зауважити, що серед різних мотивів навчання виділяють внутрішні та зовнішні мотиви. Внутрішні мотиви пов'язані з пізнавальною потребою суб'єкта, задоволенням, яке він отримує від процесу пізнання, пізнавальна діяльність має приносити емоційне задоволення («мені подобається пізнавати нове»), відбувається задоволення пізнавальної потреби. Домінування внутрішньої мотивації характеризується появою власної активності студентів у процесі навчальної діяльності [1].

Висновки. Отже, сьогодні важливим для навчальної діяльності сучасної молоді є предметні знання, уміння, навички; розвиток її особистості як активного суб'єкта суспільної діяльності, відповідального за своє життя, життя оточуючих, розвиток всього суспільства. Наявність внутрішньої мотивації має позитивний вплив на особистість і когнітивний розвиток. Мотиваційна установка уможливорює активну пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти, легке засвоєння теоретичних знань, успішне й ефективне навчання, що – як наслідок – підвищує самооцінку особистості.

Список використаних джерел

1. Бондар Л. В., Особливості навчальної мотивації навчальної діяльності студентів – майбутніх практичних психологів. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/viewFile/12459/16832>
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне : Волин. обереги, 2011. 552 с.
3. Колісник Л. О. Психологічний аспект розвитку дистанційного навчання. Актуальні проблеми психології : *Психологічна теорія і технологія навчання* / За ред. С. Д. Максименка, М. Л. Смульсон. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. Т. 8, вип.6. С. 121–128.
4. Левченко Т. І. Мотивація суб'єкта в різних видах діяльності : монографія. Вінниця: Нова кн., 2011. 448 с.
5. Носенко Е.Л., Салюк М.А. Формування когнітивних структур особистості засобами інформаційних технологій. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2007. 138 с.
6. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків : Прапор, 2005. 640с.
7. Юрчук О. Формування мотивації до фізкультурно-оздоровчої роботи в ЗДО здобувачів вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта». *Іноватика у вихованні*. Випуск 13. Том 2. 2021. С. 212-222.

УКД 159.922.73:[159.98.331.54]

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ СТРАШОКЛАСНИКІВ

Панько Аліна Катерина, здобувач ОС «бакалавр»
спеціальності 053 «Психологія», 2 курс, РДГУ
Науковий керівник: Дзеджера О.В., ст. викладач

Постановка проблеми. Старші класи – це період особистісного та соціального усвідомлення власного «Я». Крім того це етап на якому людині необхідно здійснити один із найвідповідальніших особистісних виборів у житті – вибір майбутньої сфери діяльності. Професійне самовизначення є основним і найважливішим новоутворенням старшокласників, яке має визначальне значення не лише для школяра, а й для суспільства, в якому він живе.

ЗМІСТ

Архипова Юлія Умови та особливості психологічної готовності юнаків до батьківства.....	3
Галело Тетяна Адаптація внутрішньо переміщених осіб як психологічна проблема	5
Грицюк Карина Вплив участі у бойових діях на психоемоційний стан військових збройних сил України	8
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь.....	11
Дульнєва Анна Особливості емоційного самопочуття дітей під час війни.....	13
Ільчук (Смик) Олена Сутність поняття «емоційна стійкість» у психолого-педагогічних дослідженнях.....	15
Коновалов Артем Передумови психологічної реабілітації працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах війни.....	16
Косяк Тетяна Емоційна регуляція станів дітей дошкільного віку методом терапії іграшкою.....	20
Котяш (Ряба) Леся, Безлюдна Валентина Ставлення молоді до представників нетрадиційної орієнтації.....	22
Марковець Юстина Особливості психологічної готовності особового складу військ (сил) ЗСУ до участі в бойових діях	25
Мартинюк Ольга Шляхи подолання стресу в підлітковому віці	27
Маснюк Тетяна Психологічні особливості прояву тривожності в юнацькому віці під час війни	29
Масюк Василина Психодіагностика агресивності у молодшому підлітковому віці.....	32
Мацкевич Ольга Вплив емоційної сфери на активність особистості в юнацькому віці	33
Мельничук Оксана Психологічні аспекти інформаційного впливу на населення під час війни	36
Миронець Ірина Психологічні особливості емоційної сфери в підлітковому віці...	38
Натина Ганна Підходи до вирішення проблеми запобігання професійному вигоранню	41
Пантелюк Марія Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	43

Панько Аліна Катерина Психологічні чинники вибору професії старшокласниками.....	46
.....	
Парчук Софія, Юрчук Олена Відновлення психічного здоров'я особистості засобами арт-терапії	48
Пацкова Галина Психологічні особливості реабілітації військовослужбовців, які пережили посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).....	51
Пермінова Наталія, Яцюк Наталія Психологічні методи управління персоналом як чинник підвищення його ефективності.....	55
Поліщук Максим Особливості розвитку міжособистісної комунікації в юнацькому віці	57
Польняк Ольга Поняття «травматичного стресу» в психолого-педагогічній літературі та його особливості.....	59
Попружок Софія Специфіка корекції мовлення у дітей з ДЦП.....	62
Рожко Олена Особливості розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці.....	64
Солоп Тетяна, Піонтковська Діана Теоретичний аналіз розвитку національної самосвідомості студентської молоді.....	68
Стащук Анна Детермінація психоемоційної сфери особистості природними чинниками.....	71
Тадесв Гордій Роль невербальної комунікації в процесі продажу.....	76
Тулупов Сергій Подружня психологічна сумісність як фактор благополуччя і щастя родини	78
Хома Людмила Формування медіагігієни українського юнацтва у період війни	81
Чорноус Яна Класифікація синдрому дитячого аутизму.....	85
Шалівський Павло Особливості переживання дитиною кризи в сім'ї	90
Юдко Вікторія Сутність психологічної готовності особистості до участі у бойових діях та її детермінації	92
Юрчук Олексій, Кравчук Анна Дитячо-батьківські взаємовідносини як провідний чинник розвитку ідентичності дитини.....	94
Юрчук Олена, Рижа Мирослава Робота психолога закладу дошкільної освіти в умовах воєнного стану.....	96
Юрчук Олена, Стеблюк Яна Феномен життєстійкості у поглядах вітчизняних та зарубіжних вчених	99